

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚEI

*Anexa nr.7
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.6/6 din 03.07.2015*

CURRICULUM
la disciplina

METODOLOGIA ÎNTOCMIRII ACTELOR PROCESUAL CIVILE
(asistenți judiciari și greșieri)

FORMATOR:

Dumitru VISTERNICEAN,
 *judecător la Curtea Supremă de Justiție,
 formator INJ*

_____ AVIZAT
Mariana PITIC, șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU – 2015

I. PRELIMINARII

Actul de procedură constituie esențiala formă de obiectivare în procesul civil. Prin intermediul actelor de procedură începe, se desfășoară, se finalizează și efectiv se realizează ceea ce s-a hotărât în procesul civil, ori se stinge procesul civil.

Actul de procedură este manifestarea de voință sau operațiunea juridică în forma prevăzută de lege făcută pentru declanșarea procesului civil și în cadrul acesteea, de judecător, instanța de judecată, persoanele care asistă judecătorul la exercitarea de către acesta a funcțiilor sale, persoanele care contribuie la efectuarea justiției sau ceilalți participanți la proces.

Una din principalele abilități ale unui judecător este de a întocmi corect, legal și întemeiat actele de dispoziție. Nu mai puțin important este și abilitatea celorlalți actori, implicați în actul de justiție de a întocmi actele procedurale, fie în formă de proiecte, sau definitive, în mod corect, legal și convingător. Or, de corectitudinea întocmirii lor depinde în mod direct calitatea înfăptuirii justiției, eficiența apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale justițiabililor și într-un final credibilitatea societății civile în sistemul judecătoresc.

Modificările ce au avut loc în ultimul timp țin sistemul judecătoresc, în special în procedura civilă, sînt rezultatul impilimentării Strategiei de reformare a sectorului justiției și planului de acțiuni, documente adoptate de către Parlamentul R. Moldova. În acest sens este remarcabil introducerea asistentului judiciar ca persoană care asistă judecătorul la exercitarea de către acesta a funcției sale. De asemenea a fost concretizată competența grefierului ca persoana cu funcții administrativ-organizatorice și cele procesuale. Oricum, acest triunghi, judecătorul-grefierul-asistentul judiciar, este nucleul care asigură calitatea justiției în general și calitatea actului de justiție în special.

Evident că a întocmi corect un act judecătoresc este o finalitate care poate fi atinsă doar grație unei bune cunoașteri a normei materiale, a practicii naționale și internaționale și o aplicare justă a normelor procesuale. Abilitățile practice care trebuie să fie cultivate audienților se vor baza pe aptitudinea de a analiza circumstanțele de fapt, a aprecia mijloacele de probație și a aplica suportul normativ în situații concrete. În acest fel se va facilita generalizarea practicii judiciare, se va putea forma o viziune asupra direcțiilor de evoluare a acesteia, se vor putea depista carențe sau neconcordanțe pentru remediere.

Curriculumul la disciplina Metodologia întocmirii actelor procesual civile - în calitate de component al modului Drept procesual civil se axează pe trei niveluri comportamentale, cu divers grad de complexitate: cunoaștere, aplicare, integrare. Nivelul cunoașterii presupune acumularea cunoștințelor teoretice. Ținînd cont de faptul că audienții sunt cel puțin licențiați în drept, iar în unele cazuri chiar absolvenți ai INJ, nivelul cunoașterii se va manifesta pe cizelarea cunoștințelor pe care le dețin deja și cu care pot opera pentru a trece la celelalte niveluri. Aplicarea presupune capacitatea de a interpreta corect și sistemic legislația procesuală în vigoare, capacitatea de a depista carențe și contradicții legislative și abilitatea de a propune soluții de perfecționare a legislației în vigoare. Integrarea presupune aptitudinile de aplicare în practică a cunoștințelor teoretice referitoare la normele de drept procesual civil, soluționarea corectă a situațiilor conflictuale ținînd cont atît de legea materială, cît și de cea procesuală, manifestarea atitudinilor personale față de diverse fenomene sociale.

În acest sens, curriculumul reprezintă un document reglator ce determină competențele profesionale necesare integrării și buneii manifestări în cîmpul muncii. Din această perspectivă studiul modului prezentat este orientat spre familiarizarea cu modificările și completările care s-au produs în legislația procesual civilă a RM, valorificarea întregului potențial intelectual al audienților pentru a cultiva deprinderi de veritabil judecător sau procuror, prezentarea practicii judiciare, inclusiv a Curții Europene pentru Drepturile Omului pentru a fortifica cunoștințele asimilate, cultivarea spiritului de respect pentru lege și pentru justițiabili.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe;

- să poată identifica conceptele de bază cu care se operează în procesul civil referitor la actele de procedură.
- să poată determina fără echivoc normele procesuale aplicabile la întocmirea actelor de procedură.
- să dețină cunoștințe și abilități practice de elaborare a actelor procesuale civile.
- să proiecteze și să motiveze acte procesuale civile prin prizma normelor de drept național și internațional.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să clarifice viziunile generale privind actele procedurale civile, în special actele judecătorești de dispoziție;
- să identifice categoriile actelor procedurale;
- să clasifice categoriile procesual civile în funcție de diverse criterii de utilitate practică;
- să stabilească legătura normelor dreptului material și procesual la întocmirea actelor procesual civile
- să cunoască cine și ce fel de acte întocmește la diferite faze procesuale;
- să distingă efectele juridice ale fiecărui act procesual întocmit corect sau eronat;
- să determine fără echivoc normele procesuale aplicabile pentru întocmirea actelor de procedură civilă;
- să descrie procedura întocmirii actelor procesuale necesare în cadrul fiecărui fel de procedură civilă;
- să cunoască rolul și importanța întocmirii proiectelor actelor de dispoziție;
- să identifice actele normative care reglementează rolul, statutul și activitatea asistentului judiciar și a grefierului.

La nivel de aplicare:

- să argumenteze rațiunea motivărilor utilizate în actele judecătorești de dispoziție;
- să sintetizeze curenți sau modalități corecte de aplicare a normelor de procedură civilă la întocmirea actelor de procedură civilă;
- să estimeze rolul practicii judiciare în perfecționarea metodologiei de întocmire a actelor de procedură civilă;
- să generalizeze practica judiciară în soluționarea cauzelor civile pentru a determina deficiențele în aplicarea legislației;

La nivel de integrare:

- să întocmească actele procedurale civile conform cerințelor normelor de drept procesual civil;
- să propună concepții noi pentru ameliorarea metodologiei întocmirii actelor procesual civile;
- să facă propuneri de compatibilizare a legislației și practicii autohtone cu legislația europeană și practica CEDO;

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
METODOLOGIA ÎNTOCMIRII ACTELOR PROCESUAL CIVILE	Dumitru VISTERNICEAN	2015	12	2	10	Teste pentru evaluarea cunoștințelor

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Actele de procedură civilă. Noțiuni, conținut, categorii	2	2
2.	Încheierea ca act de dispoziție		2
3.	Hotărârea judecătorească		2
4.	Ordonanța judecătorească și alte acte de procedură		2
5.	Actele de procedură întocmite la faza intentării procesului și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare		1
6.	Actele de procedură civilă întocmite la faza dezbaterilor judiciare		1
TOTAL		2	10

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
Tema 1 Actele de procedură civilă. Noțiuni, conținut, categorii		
<p><i>Ore curs</i></p> <p>a) Repere de conținut</p> <ul style="list-style-type: none">- clasificarea actelor procesuale;- acte de dispoziție ale instanței de judecată;- încheieri judecătorești;- hotărâri judecătorești;- ordonanțe judecătorești.- procesul verbal- citarea participanților la proces.	<p>Curs/prelegere</p> <p>Prelegerea cu suport vizual.</p> <p>Power Point, laptop, videoproiector.</p>	<p><i>Ore curs</i></p> <p>Brainstorming</p> <p>Lectura surselor din Lista bibliografică</p>
<p><i>Ore practice</i></p> <p>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</p>	<p>Studiu în grup</p> <p>Dezbateri</p>	<p><i>Ore practice</i></p> <p>Soluționarea spețelor.</p> <p>Examinarea</p>

<ul style="list-style-type: none"> - să clasifice actele procesuale; - să identifice dispozițiile instanței de judecată; - să deosebească criteriile de perfectare a încheierilor, hotărîrilor și ordonanțelor judecătorești; - să cunoască modul de perfectare și conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată. 		<p>dosarelor. Întocmirea proiectelor de acte procesuale.</p>
Tema 2. Încheierea ca act de dispoziție		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>a) Repere de conținut</p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiuni, clasificări, importanța; - partea introductivă, discreptivă, motivantă și dispozitivul; - redactarea încheierii; - rectificarea omisiunilor. <p>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să cunoască părțile componente a încheierii; - să întocmească proiecte de încheieri; - să redacteze încheierile judecătorești; 	<p>Studiu în grup Dezbateri Simulare de proces</p>	<p><i>Ore practice</i> Consultarea comentariilor și a dicționarelor de specialitate; Elaborarea de proiecte de acte procesuale; Confruntarea actelor procesuale întocmite de audienți cu cele întocmite de judecători;</p>
Tema 3. Întocmirea hotărîrilor judecătorești		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>a) Repere de conținut</p> <ul style="list-style-type: none"> - partea introductivă, descriptivă, motivantă și dispozitivul hotărîrii; - redactarea hotărîrii judecătorești; - hotărîrea suplimentară. <p>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să identifice părțile componente ale hotărîrii judecătorești; - să întocmească hotărîri judecătorești; - să redacteze hotărîrii judecătorești; - să perfecteze hotărîri suplimentare. 	<p>Studiu în grup Dezbateri Simulare de proces</p>	<p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor de acte procesuale.</p>
Tema 4. Întocmirea ordonanțelor judecătorești		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>a) Repere de conținut</p> <ul style="list-style-type: none"> - părțile componente ale ordonanței judecătorești; - refuzul eliberării ordonanței judecătorești; anularea ordonanței judecătorești. <p>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să cunoască conținutul ordonanțelor judecătorești; - să perfecteze ordonanțe judecătorești în baza diferitor temeuri legale; - să întocmească încheieri judecătorești de refuz 	<p>Studiu în grup Dezbateri</p>	<p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor de acte procesuale.</p>

în eliberarea ordonanței, de anulare a ordonanței judecătorești.		
Tema 5. Actele de procedură întocmite la faza intentării procesului și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>a) Repere de conținut</p> <ul style="list-style-type: none"> - acte procesuale ale părților, judecătorului în vederea pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare; - ședința de judecată prealabilă; - termenul de judecare a pricinii. - încheierea de intentare a procesului; - refuzul în primirea cererii de chemare în judecată; - restituirea cererii de chemare în judecată; - cazuri când nu se dă curs cererii. <p>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</p> <ul style="list-style-type: none"> – să enumere actele procesuale ale judecătorului în vederea pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare; – să realizeze modul de citare și înștiințare, precum și mijloacele de fixare a înmânării acestora; – să întocmească încheieri judecătorești privind atragerea intervenienților, coparticipanților procesuali; – să perfecteze încheieri referitoare la administrarea probelor în cadrul procesului civil; – să analizeze procedura de stabilire a termenului pentru judecarea pricinii. – să întocmească încheieri de intentare a procesului; – emită încheieri de refuz în primirea cererii de chemare în judecată în baza fiecui temei prevăzut de lege; – să evidențieze specificul încheierii de restituire în primirea cererii de chemare în judecată, utilizând multitudinea cazurilor prevăzute de normele procesuale; – să stabilească efectele încheierilor de a nu da curs cererii. 	<p>Studiu în grup Dezbateri</p>	<p><i>Ore practice</i></p> <p>Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor de acte procesuale.</p>
Tema 6. Actele de procedură civilă întocmite la faza dezbaterilor judiciare		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>a) Repere de conținut</p> <ul style="list-style-type: none"> - partea pregătitoare a ședinței de judecată; - judecarea pricinii în fond; 	<p>Studiu în grup Dezbateri</p>	<p><i>Ore practice</i></p> <p>Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - adoptarea hotărârii și pronunțarea ei; - amânarea procesului; - suspendarea procesului; - terminarea procesului fără adoptarea hotărârii; - încetarea procesului și scoaterea cererii de pe rol; - procesul-verbal al ședinței de judecată. <p style="text-align: center;">b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</p> <ul style="list-style-type: none"> – să cunoască actele procesuale necesare de a fi îndeplinite în partea pregătitoare ședinței de judecată; – să identifice încheierile necesare în cadrul dezbaterilor în fond; – să evidențieze specificul încheierilor referitoare la administrarea probelor în cadrul procesului civil; – să analizeze incidentele procesuale și modul de perfectare documentară a încheierilor de amânare și de suspendare a procesului; – să aplice cazurile de terminarea procesului fără adoptarea hotărârii, perfectând încheieri de încetare a procesului și scoatere a cererii de pe rol; – să cunoască importanța și cuprinsul procesului verbal al ședinței de judecată. 		<p>Întocmirea proiectelor de acte procesuale.</p>
--	--	---

SUGESTII PENTRU LUCRUL INDIVIDUAL AL AUDIENTULUI

SUBIECTE/ PROBLEME	MODALITĂȚI DE REALIZARE	MODALITĂȚI DE EVALUARE
<ul style="list-style-type: none"> – Hotărâri judecătorești; – Încheieri judecătorești; – Ordonanțe judecătorești; – Procesul-verbal al ședinței de judecată și al îndeplinirii actelor de procedură separte, 	<ul style="list-style-type: none"> – Elaborarea de proiecte de acte procesuale; – Confruntarea actelor procesuale întocmite de audienți cu cele întocmite de judecători; 	<ul style="list-style-type: none"> – Prezentarea rezultatelor la seminare;

NOTĂ: Pentru realizarea obiectivelor tuturor conținuturilor din curriculum, audientul va realiza forme de activitate individuală, precum:

- studiul suportului normativ curent, publicat în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”;
- studiul practicii judiciare a Curții Supreme de Justiție, a altor instanțe judecătorești și organe jurisdicționale, publicate oficial;

- accesarea, acumularea și studiul informației din rețeaua Internet și din alte surse accesibile.

VII. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Evaluare continuă:

- Participarea audienților la studierea și rezolvarea spețelor în cadrul seminarelor;
- Redactarea de către audienți a hotărârilor judecătorești, încheierilor și ordonanțelor;
- Realizarea activităților individuale în grup;
- Studierea dosarelor, a actelor procedurale;
- Proceduri de interpretare și aplicare corectă a legii;
- Însușirea și aplicarea corectă a terminologiei de specialitate;
- Simularea de procese;

B. Evaluarea finală:

Se va efectua prin test, care va conține întrebări teoretice și practice

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994.
2. Codul de procedură civilă din 30 mai 2003.
3. Legea privind organizarea judecătorească nr.514-XIII din 06.07.1995;
4. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158-XVI din 04.07.2008;
5. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești nr. 59-XVI din 15.03.2007;
6. Instrucțiune cu privire la activitatea de evidență și documentare procesuală în judecătoria și curțile de apel, aprobată prin hotărârea CSM nr. 142/4 din 04.02.2014;
7. Regulament-cadru cu privire la organizarea și funcționarea secretariatului judecătoriilor și curților de apel, aprobat prin hotărârea CSM nr. 108/3 din 28.01.2014;
8. Regulamentul privind înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată, aprobat prin hotărârea CSM nr. 338/13 din 12.04.2013;
9. Hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului (culegere selectivă). Editura Polirom, 2000.
10. Hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului (culegere selectivă), Vol. II, Editura Polirom, 2001.
11. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărâri și decizii, 1995 - 2013 Chișinău.
12. Culegere de practică judiciară a colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție (2005-2006), coordonator Mihai Poalelungi, Chișinău, Cartier, 2007.
13. Hotărârea Plenului CSJ cu privire la actele judecătorului în faza intentării procesului civil și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare, din 17.11.2014
14. Hotărârea Plenului CSJ cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, din 09.06.2014.
15. Avizele consultative ale Plenului CSJ.
16. Recomandarea CSJ nr.46 cu privire la aplicarea corectă a normelor procedurale ce reglementează întocmirea procesului-verbal în cazurile întreruperii ședinței de judecată și amânării procesului civil;

17. Recomandarea CSJ nr.54 cu privire la aplicarea corectă a normelor procedurale despre citarea participanților la proces.
18. Acces la justiție. Culegere, Chișinău, 1999.
19. Ioan Leș, Comentariile Codului de procedură civilă. Vol. I și Vol. II. - București, Ed. ALL BECK, 2001.
20. Ioan Leș, Comentariile Codului de procedură civilă. Vol. I și Vol. II. - București, Ed. ALL BECK, 2013.
21. Ioan Leș, Tratat de drept procesual civil, - București, ALL BECK, 2003.
22. Ion Deleanu, Tratat de procedură civilă Vol. I - III – Universul Juridic, București 2013.
23. Ion Deleanu, Valentin Mitea, Sergiu Deleanu, Noul cod de procedură civilă Vol. I și Vol II – Universul Juridic, București 2013.
24. Jean Vincent, Serge Guinchard, Procedure civile, - Paris, Dalloz, 2001.
25. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile, coordonator Mihai Poalelungi, Chișinău, Cartier, 2006.
26. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile, coordonator Mihai Poalelungi, Chișinău, Cartier, 2013.
27. Mihai Poalelungi, Anastasia Pascari, Pregătirea pricinilor civile pentru dezbaterile judiciare, Chișinău, Editura Arc, 2006.
28. Mihai Poalelungi, Modele de acte judecătorești (ediția aII-a adnotată cu legislație și jurisprudență CEDO), Chișinău, 2005.
29. Mihai Poalelungi, Modele de acte judecătorești. Procedura civilă, Chișinău, 2005.
30. Ghidul grefierului, PNUD Moldova, Institutul Național al Justiției, 2010.
31. Cojuhari A. ș.a. *Drept procesual civil. Partea specială. Curs universitar.* – Chișinău: USM, 2009.
32. Ovidiu Ungureanu, Actele de procedură în procesul civil. - București, Ed. Șansa S.R.L., 1994.
33. Гражданский процесс. Учебник. / Под ред. М. К. Треушникова, - Москва, 2006.
34. Научно практический комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации, под ред. В. Н. Жуйкова, И.К. Пучинского, Б. К. Треушникова, Москва, 2007.